

Føroyski búskapurin nú og í framtíðini

Oddagrein

1998 var eitt gott ár í Føroyum búskaparliga. Rentan var lág, fiskanøgdirnar stórar og fiskaprisirnir vóru góðir. Alt var til okkara fyrimun á heimsmarknaðinum. Nógvir faktorar, sum vit ikki sjálvi hava ræði á, kundu verið nógv óðrvisi.

Nú er ein búskaparbólkur settur at kanna avleiðingarnar av fullveldisætlanini, og er hesin farin til verka. Fyri tað fyrsta er spurningurin um framferðarhætturin við at seta arbeiðsbólkar, sum skulu arbeiða útfrá einum givnum úrsliti, yvirhøvur er rættur. Viðhvørt eigur spurningurin ikki bert at vera hvussu, men eisini um man yvirhøvur skal ganga eina leið.

Tað verður áhugavert at hyggja at, hvussu leikur fer í hesum arbeiðsbólkinum. Vónandi fara hesir búskaparfrøðingarnir at vera loyralir yvirfyri sínum faki og viðgera føroyska búskapin sum eina Tíðs-seriu. Við øðrum orðum eigur ikki bert at gangast út frá búskaparligu fortreyttinum í dag. Hvussu sjálvbjargin er føroyski búskapurin, um fiskanøgð og fiskaprisir verða sum eitt nú í 1991?

Tað átti at verið óneyðugt at komið við áminningum sum hesari, men í seinastini hevur tað verið alt ov vanligt at hoyra fólk í fjølmíðlum, sum annars áttu at havt hollan kunneika innan búskap, taka útgangsstøði í einum einkultum ári, tá eitt nú kostnaðarsamanberingar skulu gerast. Ein eigur at minnst til, at hagtøl eru sera lott at benda til egnar fyrimuns, um ein ynskir tað. Eitt tíðarskeið yvir nógv ár vil altíð hava úrmælisár eins væl og fellisár, og hvørki av hesum báðum kunnu nóttast sum nakað gott útgangsstøði.

Tað verður eisini spennandi at siggja hvørjar fortreytir hesin bólkur setur fyri einum framtíðar føroyskum búskapi. Vit vita, at tað eru rættiliga ymsar meiningar innan samgonguna, hvussu framtíðar Føroyar eiga at rekast landsbúskaparliga.

Um so er, at framtíðar Føroyar verða skornar eftir Fólkaflöksins leisti, har almennu stovnarir skulu syndrast, lonimar setast niður og tey veikastu í samfelagnum sleppast upp á fjall, so verður tað eitt dórteypt fullveldi. Hóast sagan hevur víst, at pura ótámar marknaðarkreftir, uttan nakað alment eftirlit, ikki ber til at hava, so standa ávisar kreftir í føroyskum politikki framvegis og forherliga eina skipan, sum longu í 1929 spældi fallitt, og veik fyri blandingsbúskapinum, har tað almenna hevur ein tóðandi leiklut í búskapinum.

Tað búskaparliga ástoði undir teimum ótámdu friu marknaðarkreftinum gongur út frá, at búskapurin tilpassar seg sjálvan í eina búskaparliga javnvág uppá langt sikt. Men sum John Maynard Keynes segði í 1923 – uppá langt sikt eru vit olli deyð.

Føroya búskapur í framtíðini eigur at verða ein blandingsbúskapur eftir Norðurlendskum leisti, ið tryggjar vælferðarsamfelagið. Fólkaflökurin er ikki garantur fyri hettar. Spurningurin er, um Tjóðveldisflokkurin av álvara sær vandan í tí sum kann henda, um núverandi politiska gongdin heldur fram. Fullveldisætlanirnar mugu ikki merkja, at olli onnur má verða skúgvæði til viks í Tjóðveldisflokkinum.

Vónandi fer arbeiðið hjá búskaparnevndini, sum Landstórismaðurin í sjálvstøðismálum hevur sett, at leggja so frætt á borðið, at man ikki kemur uppá, at viðgera spurningin um búskaparliga framtíðarstrategi áðrenn lopið verður eftir nakrari fullveldisloysn.

Sosialurin

Lesarabrøv:

Negativ saldo!!!

Útróðurin og teir menn, sum hava starvast innan hesa vinnu, hava altíð staðið fyri einari vælvirkandi stovnsrøkt. Meginfelag Útróðarmanna hevði í mong ár eina stovnsrøktarnevnd, sum á fundum samráddi seg til, hvussu best var búleikast á grunninum. Hesin máttin virkaði væl og fekk útróðarvinnan fyrst í 80-um tað skoðsmál at vera einasta burðardyggja vinnugrein.

Vit siggja eisini frá hesum árunum, at útróðarfiskur er nærum einasti fiskur, ið betalar inn til Ráfiskagrunnin, og harvið er við til at stuðla undir tað hesin brunnur skuldi brúkast til. At gjalda út í ringum tíðum og fáa pening inn í góðum tíðum.

Hvat er tað sum hendir?

Hví koma vit so langt, at útróðarmenn verða kallaðir fyri negativ saldo?

Tá tú tosar um aðrar skipabólkar, sum eru komnir í trupulleikar, so hoyrir tú orð sum: »finna loysnir«, »viðka veiðugrundarlagið«, »geva meiri fisk«, »viðari ræsir« og annað í tann dur.

Tá Meginfelag Útróðarmanna í fjórvar vísti á, at snellurnar høvdu ringt við at fáa endarnar at rökka saman, svarði umsitingin aftur við at seta **stórri avmarkingar** í verk fyri henda bólki.

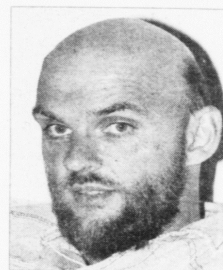
Tá Meginfelag Útróðarmanna gekk inn fyri, at Føroya Løgting í 1997 samtykti at lata 5000 dag til bólki 5 (bátar undir 15 tons), svarði umsitingin fornerma aftur við **ikkí at útskriva**

dagarnar fyrrrenn fiskiarið var um at vera lioðgt. (Allir hesir dagar lupu sjálvandi av).

Tá Meginfelag Útróðarmanna ger vart við, at útróðarflotin fiskar minni enn ta nógð, hann hevur rætt til, svarar umsitingin aftur við at koyra fleiri trolarar og línuskip inn í bólki 4 fyri á tann hátt at **skerja** útróðarbatarnar enn meira.

Og tá Meginfelag Útróðarmanna í vónloysistøðu spyr: Hvat er so at gera? Ja, so svarar umsitingin. Tú mást **selja** jolluna og lata onkran annan keypa ein trolara ella línuskip, tað gevur minni veiðitryst.

So orðini, sum vit hoyra, tá vit vanda okkum til landsstýrið eru »stórri avmarkingar«, »ikkí útskriva dagarnar«, »skerja« og



»selja«.

Er tann negativa saldoio ikki ikomin av negativari viðferð?

Vegna Meginfelag Útróðarmanna
Chris Jan Michelsen

Viðmerking:

Tú mást ikki sláa í hel

Við hoyra um ræðuleikar í Kosovo, har serbar og albanar avliva sakleys menniskju, ein etnisk útreinsan fer fram millum hesar bólkar – hetta er óndskapurin, sum visir sitt sanna lyndi. Vit hava hoyrt og lesið um týningarlegur, har jødar í milliónatali lótu lív. Hetta tyktist kanska so fjart frá okkara gerandisdegi, men hvussu er tað í okkara nærumhvøvi, í tí sokallaða kristna heiminum, har tað at sláa í hel skuldi verið ókent fyrirbrigdi?

Tað tyktist sum alt andar av friði, gaman í verður onkur stjóri koyrdur til hús nú og tá. Okkurt djúpt lágtryst leggur leiðina hendan vegin, ristir nakað harðliga í okkum, men so er stilli aftur og lívið gongur sína vanliga gongd.

Men bert tveir tímar frá okkum við flogfari og 32 tímar við Norrønu verða somu brotsverk framd imóti mannaættini, sum undir Hitler's ræðuleikum og serbum og albanum í Kosovo, men munurin er bara tann, har eru eftir hondini sendir eygleiðarar til, sum ansa eftir hesum brotsverki, sum verða framd og

fyrir ella seinni verður onkur at standa til svars fyri hesar ræðuleikar.

Hvussu tað er við eygleiðarum, tá tað ræður um at verja tað verjuleysa fostr-ið, man vera meira ivasamt eftir teimum seinastu tølunum, sum eru almennakunninggjord hesum viðvíkjandi í Danmark. Tað, sum eg hugsi um er eitt tal av sakleysum, verjuleysum fostrum, sum verða týnd – eitt tal uppá 18.000 er almennakunninggjord, sum verða týnd um árið við abort í Danmark, og nú verður í ramasta álvara tosað um at leggja brúkaragjald á fyri at bremsa hesar ræðuleikum. Sending um hetta álvarsmál var at siggja í DR2 í vikuni, sum fór.

Abort er komin har til, at tað verður nærum brúkt sum prevention. Hetta eru skelkandi tol, og eg kann ikki lata vera við at taka pennin og geva mínum harmi luft, men eg havi ikki verið varugur við nakrar stórar yvirskriftir í seinastu um hesum viðvíkjandi, sum mótmæla hesi týningarlegu á humanum grundarlagi.

Sagt verður, at fostur í 12 vikur og upp til 27-28 viku

verða týnd, at hetta hevur fingið nakrar jørdarmøður at reisa eina debat í Danmark, har tær siga frá, at tær ikki orka at siggja hesi livandi fostur verða tveitt í skrell í skolorúminum.

Menniskjan er jú skapt við eina samvitku, sum ein ikki kann renna undan, uttan at tað fær fylgjur fyri eins lív.

Hvar er verjan, hvar eru eygleiðararnir, sum ansa eftir at lógin hesum viðvíkjandi verður fylgd til verju hjá hesum sakleysu fostrum? Ella er menniskjan komin so langt út, at tað er natúrligt at sláa í hel, um ein kennir seg darvaðan av teimum gerðum, sum ein sjálvur er orsök til. Hvar eru tey kristnu, sum skuldu verið tey fyrstu at blást í lúðurin.

Hvussu tað er her á landi veit eg ikki. Men eitt tal uppá 80 er komið mæri fyri oyra, tað eru so fyra skúla-flokkar. Far tað ikki onkra peru at blinka hjá teim lóggevandi? Eg veit væl at Pro Vita roynir at verja, men teimum torvar breiðan

stuðul í landi okkara, um tað skal eydnast at verja tað ófóðda barnið.

Okkum dámar væl at liggja í kjalarvorrinum hjá okkara grannum, men her er nakað at hugsa um hjá tykkum háttvirdu tingmonnum og tykkum, sum smíða lógirnar til tað fólk, sum skal búleikast her á klettunum. Her ræður um ikki at sova í tímanum, sum mangan verður tikið til.

Tann, sum trýr at týningarlegurnar hoyra fortíðini til, hann má tíverri trúgva um aftur, men vónandi sleppa vit undan at reisa minnisvarðar yvir tey, sum týnd verða sakleys á henda hátt.

Kosovo og sorgarleiðin millum serbar og albanar fáa vit nokk ikki gjort nógvið, men her á landi kunnu vit gera alt, sum gerast kann fyri at verja lív. Heilsan við Sálmi, 139, 15-16.

Gud signi mitt føðiland Føroyar.

Malmberg D. Olsen
490 Strendur

Ólag í Lýsingartorginum

Vegna tekniskar trupulleikar hevur seinastu dagarnar verið ólag í Lýsingartorginum - og nakrar av lýsingunum eru als ikki komnar í blaðið.

Ólagið í dátubásanum er nú rættað - men um fólk framvegis sakna onkra lýsingina, so sendið okkum vinarliga lýsingina um aftur - so fáa vit hana í blaðið. Umberði mistakið

blaðstjórin

sosialurin

Fimm ferðir um vikuna